USNESENÍ

Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci rozhodl v neveřejném zasedání konaném dne 25. července 2024 o stížnostech **poškozených Lukáše N.**, narozeného xxx, **Radka N.**, narozeného xxx, **Mgr. Andrey N.**, narozené xxx, a **Radmily Š.**, narozené xxx, proti usnesení Okresního soudu v Olomouci ze dne 14. 3. 2024, číslo jednací 7 T 118/2022-621,

takto:

Podle § 148 odst. 1 písm. c) trestního řádu **se** stížnosti poškozených Lukáše N., Radka N., Mgr. Andrey N. a Radmily Š. **zamítají**.

Odůvodnění

1. Okresní soud v Olomouci rozhodl napadeným usnesením tak, že podle ustanovení § 155 odst. 4 trestního řádu a § 154 odst. 2 trestního řádu v souladu s vyhláškou Ministerstva spravedlnosti ČR č. 177/1996 Sb. ze dne 4. 6. 1996, ve znění vyhlášky č. 276/2006 Sb. ze dne 31. 5. 2006, uložil odsouzenému Bc. Martinu D. povinnost nahradit poškozeným Lukáši N., Radku N., Radmile Š. a Mgr. Andree N. (dále též „poškození“) náklady související s účastí poškozených v trestním řízení vzniklé přibráním zmocněnce JUDr. Michala Filouše, advokáta advokátní kanceláře se sídlem Ostravská 16, Olomouc, a to odměnu a náhradu hotových výdajů v celkové částce 7 865 Kč za úkony právní služby v usnesení rozepsané podle položek v celkové výši 73 689 Kč, přičemž od této částky byla odečtena již uhrazená náhrada nákladů právního zastoupení v celkové výši 65 824 Kč, neboť tato částka byla již vyplacena na základě dohody o narovnání ze dne 6. 6. 2022 uzavřené mezi výše uvedenými poškozenými a Generali Česká pojišťovna a. s. v souvislosti s pojistnou událostí č. 7000502833. V částce 201 223 Kč okresní soud návrh poškozených zamítl.

2. Ve výroku uvedení poškození prostřednictvím svého zmocněnce napadli v zákonné lhůtě předmětné usnesení Okresního soudu v Olomouci. V odůvodnění stížností uvedli, že napadené usnesení (jakožto i předcházející kasační rozhodnutí stížnostního soudu) považují za rozporné s nálezem Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 357/22. Podle stěžovatelů je nutné rozlišovat mezi nároky, které hradí pojišťovna a které hradí odsouzený, a proto nároky hrazené pojišťovnou neměly být započteny. V této souvislosti poukázali na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 4. 2018, sp. zn. 25 Cdo 4112/2017, a na komentářovou literaturu k zákonu o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla. Dále připomenuli rozdíl mezi nároky podle ustanovení § 154 odst. 1 a 2 trestního řádu a připomenuli rovněž roli zmocněnce v trestním řízení. Závěrem zdůraznili, že odsouzený je ostudou morálního jednání a takové jednání nezaslouží žádnou právní ochranu, a navrhli, aby stížnostní soud napadené usnesení zrušil a vyhověl jejich uplatněnému nároku v celém rozsahu.

Shodu s prvopisem potvrzuje Jaromír Buriánek.

3. Z podnětu podaných stížností krajský soud podle ustanovení § 147 odst. 1 trestního řádu přezkoumal správnost a odůvodněnost všech výroků napadeného usnesení, jakož i správnost postupu řízení jeho vydání předcházejícího a po projednání věci v neveřejném zasedání dospěl k závěru, že stížnosti poškozených Lukáše N., Radka N., Radmily Š. a Mgr. Andrey N. jsou nedůvodné.

4. Je na místě připomenout, že okresní soud rozhodoval o náhradě nákladů související s účastí uvedených poškozených v trestním řízení vzniklých přibráním zmocněnce JUDr. Michala Filouše podruhé. Usnesením Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 15. 2. 2024, č. j. 55 To 14/2024-614, bylo zrušeno předcházející usnesení Okresního soudu v Olomouci ze dne 12. 12. 2023, č. j. 7 T 118/2022-595. Okresnímu soudu bylo uloženo, aby se vypořádal se všemi skutečnostmi významnými pro rozhodování dané věci a vyjádřil se k relevantním otázkám u některých uplatněných nároků. Okresní soud měl zohlednit data udělení plných mocí poškozenými a vykázané úkony právní služby, posoudit účelnost některých vyúčtovaných úkonů (resp. jejich duplicitu), posoudit souvislost některých úkonů s vedením trestního řízení, zohlednit počet poškozených účastnících se vykázaných porad se zmocněncem, zohlednit povahu režijních nákladů vázaných na úkony právní služby a v neposlední řadě se věnovat dohodě o narovnání ze dne 6. 6. 2022 uzavřené mezi výše uvedenými poškozenými a Generali Česká pojišťovna a. s.

5. V předmětném řízení bylo správně postupováno podle ustanovení § 154 odst. 2 trestního řádu, neboť poškozeným nebyl přiznán nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo na vydání bezdůvodného obohacení ani zčásti. Byť okresní soud v samotném výroku nepřesně označuje, že ukládá povinnost nahradit náklady potřebné k účelnému uplatnění nároku na náhradu škody v trestním řízení, bezesporu zohlednil skutečnost, kterou poškození namítají, tedy že zmocněnec poškozených hraje v trestním řízení širší roli než jen k účelnému uplatnění nároku na náhradu škody, neboť tomu odpovídá i rozsah úkonů právní služby, za které soud prvního stupně přiznal poškozeným náhradu nákladů souvisejících s jejich účastí v trestním řízení (např. úkony popsané dále v odst. 7). Poškození sice výslovně nenamítali, že by okresní soud nesprávně posoudil neúčelnost úkonů, za které náhrada nebyla přiznána, avšak krajský soud přezkoumal postup okresního soudu i v tomto směru. Soud prvního stupně postupoval v intencích rozboru dřívějšího kasačního rozhodnutí krajského soudu. Aktuálně krajský soud shledal postup okresního soudu při opětovném rozhodování jako řádný a odůvodněný, pročež je možné na odůvodnění napadeného usnesení soudem prvního stupně v tomto směru odkázat (viz zejména odst. 11, 12, 18, 20, 21, 22, 24, 25 a 26 napadeného usnesení). Krajský soud zdůrazňuje, že okresní soud přiznal poškozeným náhradu nákladů souvisejících s trestním řízení ve smyslu ustanovení § 43 trestního řádu, tedy v rozsahu převyšujícím úkony směřující výlučně k vymožení náhrady škody, jak naopak nesprávně tvrdí poškození. Rovněž určení výše odměny za jednotlivé úkony právní služby okresní soud věnoval náležitou pozornost a řádně svůj postup odůvodnil, a proto na něj krajský soud odkazuje (viz zejména odst. 5-8 napadeného usnesení).

6. Pro vypořádání stěžejní námitky poškozených, tedy aplikace moderačního oprávnění soudu, které umožňuje z důvodů zvláštního zřetele hodných náhradu přiměřeně snížit, pokud se v dané věci nejedná o úmyslný trestný čin (srov. ustanovení § 152 odst. 2 trestního řádu), je na místě připomenout, že východiskem je zde úvaha, že v některých případech by mohlo být uložení povinnosti k náhradě nepřiměřeně přísné, přičemž za rozhodné kritérium stanovil zákonodárce zejména povahu trestného činu, osobní a majetkové poměry poškozeného a odsouzeného (shodně též Komentář C. H. Beck k ustanovení § 154 trestního řádu, ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013). Jedná se přitom o demonstrativní výčet. Pokud tedy okresní soud zohlednil v souvislosti s dalšími okolnostmi případu, že poškozeným byla v rámci dohody

o narovnání ze dne 6. 6. 2022 uzavřené mezi poškozenými a Generali Česká pojišťovna a. s. v souvislosti s pojistnou událostí č. 7000502833 z důvodu tzv. povinného ručení vyplacena částka 65 824 Kč za jejich zastoupení advokátem, přičemž o tuto částku započtem ponížil zjištěnou výši náhrady nákladů souvisejících s účastí poškozených v trestním řízení vzniklých přibráním zmocněnce, jedná se o postup odůvodněný a mající zákonnou oporu ve shora připomenutém ustanovení § 152 odst. 2 trestního řádu.

7. Poškození sice namítají, že by měly být rozlišovány úkony hrazené pojišťovnou a hrazené odsouzeným, sami takovéto rozlišení nečiní, když v návrhu na uložení povinnosti odsouzenému nahradit poškozeným náklady související s přibráním zmocněnce v trestním řízení účtují „přípravu listiny o právním jednání – dohoda o narovnání ze dne 6. 6. 2022“ (viz položka č. 10 na č. l. 582 verte) a poradu s dvěma poškozenými den před uzavíráním dohody o narovnání (viz položka č. 54 na č. l. 585); za uvedené úkony byla okresním soudem náhrada nákladů přiznána, a to jako za účast při úkonu a za poradu s klienty přesahující jednu hodinu. Ostatně obdobný pohled na věc má i Generali Česká pojišťovna a.s., která ve svém přípise ze dne 15. 1. 2023 (č. l. 531) uvedla, že v rámci dohody o narovnání měli za to, že poškozeným uhradili veškeré náklady právního zastoupení, a to i za úkony učiněné v trestním řízení [což měli výslovně řešit například s JUDr. Filoušem (zmocněncem)]. Krajský soud se s postupem okresního soudu ohledně aplikace moderačního oprávnění soudu v podobě zohlednění částky 65 824 Kč vyplacené pojišťovnou z důvodu zastoupení poškozených advokátem plně ztotožnil. Postup okresního soudu se nevymyká rozhodovací praxi Ústavního soudu, který v několika usneseních odmítl ústavní stížnost poškozených, jimž byla v trestním řízení ponížena náhrada nákladů vzniklých přibráním zmocněnce ve světle skutečnosti, že jim byly náklady právního zastoupení hrazeny pojišťovnou. Takovéto závěry považoval Ústavní soud za racionální, opodstatněné a nepředstavující extrémní rozpor s principy spravedlnosti (např. usnesení sp. zn. I. ÚS 1020/18 ze dne 22. 5. 2018, sp. zn. III. ÚS 1021/18 ze dne 17. 4. 2018 či sp. zn. II. ÚS 1022/18 ze dne 28. 3. 2018).

8. Naopak k rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 11. 4. 2018, sp. zn. 25 Cdo 4112/2017, na které odkazují poškození, krajský soud uvádí, že se s tímto neztotožňuje. Krajský soud dospívá k závěru, že účelně vynaložené náklady spojené s právním zastoupením při uplatňování nároků na pojistné plnění vůči pojistiteli ve smyslu § 6 odst. 2 písm. d) zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, mohou být i účelně vynaložené náklady na zmocněnce poškozených. Výklad tohoto ustanovení nelze chápat restriktivně. Je totiž potřeba rozlišit situaci, kdy obviněný (pojistník) poskytuje svému pojistiteli součinnost k poskytnutí pojistného plnění poškozeným a informuje jej o jednotlivých procesních úkonech v průběhu trestního řízení od situace, kdy obviněný na tyto své povinnosti vyplývající z pojistného vztahu rezignuje. Pokud by byl přísně dodržován výklad přijatý Nejvyšším soudem, znamenalo by to v obecné rovině, že ačkoli viník dopravní nehody řádně plní podmínky pojistné smlouvy a poskytuje součinnost pojistiteli, dostane se do situace, kdy bude nucen uhradit z vlastních prostředků náklady zmocněnce poškozených v nezanedbatelné výši. Tím by byl popřen základní smysl pojištění, kterým je v případě odpovědnosti z provozu vozidla také ochrana pojistníka před zásahem do jeho majetkové sféry v případě vzniku odpovědnosti za dopravní nehodu. Krajský soud si je vědom, že náklady zmocněnce poškozených v trestním řízení jsou pro pojistitele významnou položkou v rámci poskytovaného pojistného plnění, ale pojistitelé mají možnost výši poskytovaného pojistného plnění reflektovat ve výši pojistného, tudíž předkládaný výklad není vůči pojistitelům nespravedlivý a je v souladu s výkladovými pravidly zakotvenými v ustanovení § 2 občanského zákoníku. V této souvislosti je na místě připomenout, že smyslem přijetí směrnice Evropského parlamentu a rady ze dne 16. 9. 2009 č. 2009/103/ES o pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových

vozidel a kontrole povinnosti uzavřít pro případ takové odpovědnosti pojištění, která nahradila předchozí úpravu sekundárního práva pro tuto oblast, bylo mimo jiné zajištění krytí co nejširšího spektra újem, které mohou vzniknout při dopravních nehodách. Tomu odpovídá i stanovení minimální výše pojistného limitu v čl. 9 citované směrnice, jejímž odrazem v české právní úpravě je § 3a zákona č. 168/1999 Sb. Je pak všeobecně známou skutečností, že jednotlivé pojišťovny nabízejí varianty pojištění s podstatně vyšším pojistným limitem. Krajský soud má za to, že zakotvení minimální a nikoli zanedbatelné výše pojistného limitu reflektuje nepředvídatelnost újem vzniklých z dopravních nehod s ohledem na množství proměnných (např. počet vozidel a osob poškozených při dopravní nehodě). Nelze také přehlédnout, že Soudní dvůr EU se v minulosti vyslovil proti zužujícím výkladům sekundárního práva v souvislosti s posouzením rozsahu nároků, které kryje povinné pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem motorového vozidla (srov. rozsudek Soudního dvora ze dne 24. 10. 2013 ve věci C-22/12, Haasová vs. Petrik a Holinková nebo rozsudek Soudního dvora ze dne 24. 10. 2013 ve věci C-277/12, Drozdovs vs. Baltikums). Konečně nelze rovněž přehlédnout, že velká část pojistníků jsou spotřebitelé, na jejichž ochranu klade právní řád zvláštní důraz. Podle krajského soudu je proto potřeba přistoupit k takovému výkladu ustanovení § 6 odst. 2 písm. d) zákona č. 168/1999 Sb., podle kterého v případě splnění výše uvedených podmínek pod náklady právního zastoupení podle tohoto ustanovení budou patřit i účelně vynaložené náklady vzniklé přibráním zmocněnce poškozenými (shodně též usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. 1. 2019, č. j. 6 To 371/2018-325, proti němuž podaná ústavní stížnost byla usnesením Ústavního soudu ze dne 1. 9. 2020, sp. zn. II. ÚS 1161/19, odmítnuta).

9. S ohledem na výše uvedené krajský soud stížnosti poškozených jako nedůvodné zamítl.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí **není** další řádný opravný prostředek přípustný.

Olomouc 25. července 2024

JUDr. Michaela Burešová v. r.
předsedkyně senátu

Vypracoval:
Mgr. Bc. Vlastimil Vitoul v. r.

Shodu s prvopisem potvrzuje Jaromír Buriánek.